

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

י"ט כסלו, ה'תשכ"ז

חלק ה – יו"ל לש"פ ויגש, הי טבת, ה'תשע"ב

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושתיים לבריאה

לעילוי נשמת

מרת רחל ע"ה פינסאָן

בת הרה"ח התמים המשפיע הנודע

ר' אברהם ז"ל דריזין (מאיאר)

נפטרה בשם טוב

אור ליום הי' לסי' ו'ותמת רחל וגו'י

י"ב כסלו ה'תשע"ב

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס לקראת יום השלשים י"ב טבת

על ידי ולזכות יבדלחט"א

בעלה, הרה"ת ר' נחום יצחק, בניהם ובנותיהם

וכל יוצאי חלציהם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

לעזרתכם כי אין הקומץ משביע כלל וכלל כו' וההקדם בזה ג"כ נוגע וכו'. המכתב יהי אופיציאלי היינו עם חותם וכו'. וכשתשלחוהו הנה נשתדל שיבוא (באיזה הכנה מקודם) ליד הנ"ל. אקוה שנמצא דרך איך שתבוא המאה אליכם.

(ד) הספרים בשביל בית רבקה ע"י שלוחינו בטח הגיעוכם, ותודיעונו עדי"ז.

(ה) הרשימות והמכתבים לכ"ק מו"ח אדי"ש לעי"ע לא נתקבלו.

(ו) מהי המניעה מאש"ל לסדר בי"ס מרכזי בפאנטענעי לא ביארו במכתבם. ובפרט שלפי דברי הרב"ג ה"ז ניתן בלאה"כ ע"י הדזוינט, ואין הוצאות נוספות כ"א שכירות המורות וכיו"ב. ובטח יבארו במכתבם הבא.

(ז) לסדר חגיגה חנוכית עוה"פ נכון במאד מאד. וגדול ביותר ערך התעמולה שבוה לחזק ההתקשרות של תלמידות הלומדות כבר ובעיקר – לקרב את הרחוקות לעי"ע. אם תהי הכניסה בשכר או בחנם א"א להחליט אלא על אתר. אבל בכלל בעיני עמא דב"ר ענין שאחרים לוקחים ממון בעד זה, וכאן הוא בחינם אין לו חשיבות. וידוע מרז"ל (בי"ק פה, א) אסיא דמסי במגן כו'.

(ח) ביקור במקומות המצוינים שבעיר כדאי הדבר אם אפשר לקשרו באיזה תועלת חנוכית, מוסר השכל וכו', או בתור אות הצטיינות לתלמידות טובות וכיו"ב, או לסמן עי"ז איזה יומא דפגרא. ובמקרים כאלו בטול הלמודים לאיזה שעות הי"ז קיומם.

(ט) כל הנכנס ממכירת ספרים הנדפסים מטובם להכניס להרב"ג שי ע"ח קהת ולהודיענו מזה. ומה טוב אם אפשר לסדר שיהיו ספרים הנ"ל גם אצל המו"ס שבעיר באופן המתאים ובהנחות הרגילות.

(יוד) בטח ישתמשו בזה ששלוחי המלי"ח האברכים פויזנער ובויםגאָרטען הם במחנם, לפרסם את הבית רבקה, לקרב עי"ז מהבע"ב לענינם וכיו"ב.

המחכה למענה עכאנ"ל בהקדם ומאחל כט"ס

הרב מנחם שניאורסאהן

יושב ראש ועד הפועל

הרב"ג: ה"ר בנימין גאָראָדעצקי.
ששלוחי המל"ח . . הם במחנם: ראה לעיל אגרת הקודמת (ס"א), ובהנסמן בהערות שם.
יושב ראש ועד הפועל: מל"ח.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ ויגש, יום הבהיר ה' טבת הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק חמישי ואחרון מהתוועדות י"ט כסלו ה'תשכ"ז – הנחה בלתי מוגה (חלקים הראשונים י"ל בשבועות הקודמים).

*

בתור הוספה – שני מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש – מילואים" מהשנים תרפ"ה-תשל"ה, שמכנינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ימי חנוכה, ה'תשע"ב
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2011 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5772 • 2011

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חנה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדוה בת לאה רייזל

ב

[שבט]

תש"ח

ועד הסניפי לביה"ס בית רבקה ובית שרה
ולצרכי הדפסה באירופא, אשר ע"י המרכז
לעניני חנוך,

שלום וברכה!

במענה על מכתבם בצירוף שתי תמונות (של תלמידות ושל חברי הועד,
כנראה) ואבוא על סדר כתיבתם,

א) לקוי"ת ותו"א כבר יש אצל הר"ד. אבל צריך להמציא לו שער האמונה
ושער היחוד לאדהאמ"צ, השער בלאט מהספר שערי אורה והפסקי דינים
להצ"צ (ובטח יראו שיהיו בו בסופו גם לוח ההשמטות ותיקונים – המחזיק
שבעה עמודים). ותמיהני על אשר ע"ע לא המציאו לו את הנ"ל, אע"פ שבלי ספק
משערים תוקף רצון כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א להדפיס את כהנ"ל ואינו חס
גם על טרחתו הוא, ההוצאות שבדבר וכו'. בטח נמצאו אצל אנ"ש ספרים הנ"ל
וגם יוכלו ללותם מספרי ש"ב הרה"ח הרשי"ז שי שניאורסאהן. ועלי לסדר אתו
את הדבר כאן. ובלבד שלא יהי עוד עיכוב ויבוא הדבר לפועל ממש. ובעגלא
דין. ע"ד שאר תביעות הר"ד כתבתי ישר אליו.

ב) כותבים שהשיבה לקחה ששים ספרי תניא בלי תשלומים ומה דעתי
ע"ז. ואיני מבין כלל העובדא. הלא אין הספרים הפקר ומי הוא הנותן להם?
וצ"ל אחת משלש אלה או שיבואו בדברים עם "קהת" שהוא הבע"ב של עניני
הדפוס שינתנו להם הסי' במחיר נמוך, או שישלמו לוועד ההדפסה בעד הספרים,
או שיחזירו אותם לכם. וזאת למודעי אשר קופת ההדפסה אין לערבה בקופת
בתי הספר וישיבות. ולדוגמא בעד הספרים שנשלחו לכם לבית רבקה ע"י
שלוחינו שלמו כאן מקופת המל"ח לקופת קהת. ומטובם להודיע מהנעשה בזה.
ובהספרים ששלח הר"ד בכלל.

ג) נתקבל המאה אשר הבטיח הרב עפשטיין. ומה טוב שתעריכו מכתב
תודה (וקבלה) אליו ותאריכו בזה שבטוחים אתם שגם ממקומו עתה יראה לבוא

ב

ועד הסניפי .. באירופא: אגרות נוספות אליהם – לעיל אגרת הקודמת, ובהנסמן בהערות
שם.
הר"ד: ה"ר דוד בראווימאן.

לח. דובר כמ"פ – ע"פ המבואר בספרי מוסר, ספרי חקירה
וספרי קבלה וחסידות, וכן הוא בפשוטם של דברים – שקיום כל מצוה
צריך להיות מצד ציווי הקב"ה, כפי שאומרים בברכת המצוות: "אשר
קדשנו במצוותיו וצווננו", אבל, ביחד עם זה, יש לכל מצוה סגולה
מיוחדת, כפי שנתפרש בכתוב בנוגע לכמה מצוות הענין המיוחד בשכר
המצוה: "למען ירבו ימכם" ¹⁹⁸, "למען גו' והארכת ימים" ¹⁹⁹, וכיו"ב,
וכמארז"ל בנוגע למצוות הצדקה שהיא כללות כל המצוות ²⁰⁰: "עשר
בשביל שתתעשר" ²⁰¹. וכמו"כ ישנה ההוראה הכללית שמדתו של הקב"ה
היא "מדה כנגד מדה" ²⁰², אבל אין זה מדוד לפי מדת האדם, אלא ה"מדה
כנגד מדה" היא רק בנוגע לאותו ענין, אבל בענין זה גופא – כמה
פעמים ככה, וכברכתו של הקב"ה שתוספתו מרובה על העיקר ²⁰³.

ומזה מובן גם בנוגע למצות הקהל – כפי שלמדים ממצות ראי',
שיש לה כמה ענינים משותפים עם מצות הקהל (כנ"ל ס"ו שכמה פרטים
למדים זה מזה), וכסגנון הכתוב "בבוא כל ישראל ליראות .. הקהל את
העם גו'":

במצות ראי' נתפרש השכר בכתוב – כפי שלמדים מניקוד התיבות
– "יראה (כתיב, וקרינן) יראה, כדרך שבא לראות כל בא ליראות" ²⁰⁴,
והיינו, שע"ז שמקיים המצוה ליראות, רואה הוא את פני ה'.

ומזה מובן גם בנוגע לפעולה דמצות הקהל – במדתו של הקב"ה
שהיא מדה כנגד מדה – שגם הקב"ה יקיים "הקהל את העם האנשים
והנשים והטף וגרך אשר בשעריך",

וכיון שמדובר אודות מצות הקהל כפי שמתקיימת ע"י הקב"ה –
אין בזה הגבלות,

– ולא כמו בנוגע לבנ"י שאינם בעלי-בתים כו', כפתגם רבינו
נשיאנו ²⁰⁵: לא מרצוננו גלינו מארץ ישראל, ולא בכחותינו נצא מהגלות
כו', כי, "מפני חטאינו גלינו מארצנו" ²⁰⁶, ולכן, ביטול הגלות נעשה ע"ז
שמבטלים את החטאים שהם סיבת הגלות –

כן, שביכולתו לקיים מצות הקהל בכל הפרטים – להקהיל את

198) עקב יא, כא. (202) סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ח, ב

199) תצא כב, ז. ואילך.

200) ראה תניא פל"ז (מח, ב). תו"א (203) ב"ד פס"א, ד.

פרשתנו (וישב) כט, ג. לקו"ת ראה כג, ג. (204) חגיגה ב, א (ובפרש"י).

ובכ"מ. (205) סה"ש תרפ"ז ע' 169. וש"נ.

201) שבת קיט, א. וש"נ. (206) נוסח תפלת המוספין.

בנ"י בבית המקדש הבנוי בירושלים הבנוי, ומלך בן דוד על כסאו נשיא להם לעולם, שאז ה"ה קורא פרשיות המלך לפני כל "האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך".

ויתירה מזה — כאמור לעיל שתוספתו של הקב"ה מרובה:

במצות הקהל — אף שהחיוב הוא להקהיל "האנשים והנשים והטף", הרי ישנם כאלו שפטורים מהקהל, כמו חיגר ברגליו (כדאיתא במסכת חגיגה¹⁹⁰).

ואילו בנוגע ל"הקהל" שנעשה ע"י הקב"ה — מצינו בהבטחת הגאולה העתידה ש"קהל גדול ישובו הנה"²⁰⁷, וכיון שהמציאות ד"קהל גדול" נעשית ע"י שהקב"ה מקהיל אותם, הרי הוא מבטל גם את כל ההגבלות שישנם בנוגע למצות הקהל ע"י בני-אדם — "בם עור ופיסח הרה ויולדת יחדיו"²⁰⁷, היינו, שגם חיגר שפטור ממצות הקהל, הוא בכלל "קהל גדול (ש)ישובו הנה".

לט. וככל שמוסיפים ומדהרים בקיום הענין דמצות הקהל התלוי בנו עתה, בנוגע לרוחניות המצוה ושרשי המצוה,

— להקהיל אנשים ונשים וטף למען ישמעו ולמדו ויראו כו', והיינו, שעושים את ה"כינוס" במקום קדוש, ובאוירה של קדושה, על מנת לעשות את כל דברי התורה הזאת, שע"י מבטיחים שההחלטות יהיו ע"פ התורה והמצוה (ובודאי שלא יחליטו החלטות הפכיות, ולא יתחשבו במה שיאמרו הגויים, או יהודים שמתנהגים כגויים) ("אידישע גוים") —

אזי מכינים ומקדימים וממהרים וממשיכים למטה בגלוי את ה"הקהל" שע"י הקב"ה — "בם עור ופסח הרה ויולדת יחדיו קהל גדול ישובו הנה".

וכשם שמצות הקהל היתה צריכה להיות דוקא בשמחה, ב"זמן שמחתנו", הנה באופן כזה יהי גם הענין ד"קהל גדול ישובו הנה" — כמ"ש בנבואה²⁰⁸: "ושמחת עולם על ראשם",

בקרוּב ממש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח בן דוד, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו.

* * *

ו) ע"ע לא נתקבלה רשימת התלמידות וכו'. ובקשתי לשלוח בהקדם ל"נשיא המל"ח כ"ק אד"ש"י: (א) רשימת כל התלמידות כשהן חלוקות לכיתות ובהוראת גיל ומקום הולדת כאו"א. (ב) רשימת המורות וסדר הלימוד של כל כתה ומקום לימודה. (ג) ידיעות האפשריות ע"ד העבודה דסעיף חמישי. (ד) מכתב כללי ע"ד פעולות הועד ובבקשת ברכה והצלחה בעבודה — מכל חברי הועד (כמובן חתום ביד כאו"א ובצירוף שם אמו).

ז) בהזדמנות הראוי (מסיבת ט"ו בשבט?) לעשות תמונה כללית מכל התלמידות והמורות.

ח) דברתי עם הרב"ג שי' בהיותו פה ע"ד סידור ביה"ס מרכזי (עם אש"ל) בפאנטענעי. ואמר שמצדו מוכן הדבר ויש שם ג"ד חדרים ע"ז, ואין חסר אלא שתעתיקו לשם את הלימודים. ולפלא אשר אין במכתבכם גם רמו ע"ז.

ט) ע"ד מכתב תודה להגבאים כו' אכתוב במכ"י הבא.

י) ואסיים בדברי כ"ק מו"ח אד"ש במאי שנתן זה עתה לדפוס: בגלות האחרון הוא שמתבררים הניצוצות היותר אחרונים דשרשן למעלה יותר. ונקי' עקבות משיחא דניתן כח ועוז לעמוד בנסיון דזהו התוקף והחוזק שיש בהרגלים יותר מבראש.

בברכת כט"ס,

הרב מנחם שניאורסאהן

יושב ראש ועד הפועל

השלחו כבר שהאושה"י (לאדהאמ"צ) אל הר"ד בראוומאן?

מוסג"פ הקוני' ליט"כ.

הרב"ג: ה"ר בנימין גאָראָדעצקי.

במא' שנתן זה עתה לדפוס: מאמר כי מנסה (קונטרס נג). נדפס לאח"ז בסה"מ ה'תש"ח ע' 93 ואילך.

בגלות האחרון. י. יותר מבראש: סה"מ שם ס"ע 100.

יושב ראש ועד הפועל: מל"ח.

שהאושה"י: = שער האמונה ושער היחוד.

הוספה

א

[בי"ה] י"א טבת, תשי"ח

ועד הסניפי לבתי הספר בית רבקה ולצרכי
הדפסה באירופא ע"י המרכז לעניני חנוך,

שלום וברכה.

במענה על מכתביהם:

(א) בנוגע לספרי למוד וקריאה בשביל ביה"ס – מיום ליום חכינו לנסיעת
שלוחי המל"ח (מחלקת הנוער) מכאן למחנכם, כדי לשלוח על ידם, כי השילוח
ע"י בי דואר קשור בקשויים. ותקותנו אשר אמצע שבוע הבא יסעו ויביאו עמהם
מהני"ל.

(ב) בודאי נתקבל זה מכבר מכו"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א להר"י
לייבאָוו והר"ח חאָנין, אשר נקבעו על ידו בתור חברי הועד של ביה"ס בית רבקה
ובית שרה ואין עליהם להתעסק בענינים שיפריעו בידם לתת כל תשומת לב ונפש
הדרושה לעבודה באמונה בועד הני"ל. – ומכש"כ ואצ"ל בשאר חברי הועד, שלא
הי' בזה גם שאלה וספק.

(ג) המאה שהבטיח הרב עפשטיין – כשיתקבל כאן יודיעו תיכף לכם,
ואראה להמציא אותם אליכם באופן הנאות. וגם מכאן ולהבא מהראוי שתבקשו
שבאם רק אפשרי ימסר לכ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א כאן. וחבל שהסתפקתם
בסכום מועט כ"כ מהני"ל, כי יכול הוא לתת הרבה יותר.

(ד) התניא אשר שלח הר"ד יש לקבוע מחירו ס"עה סענט דכאן, והמעות
שייכים לקופת ההדפסה ואין לערבים בענינים אחרים.

(ה) התעסקות בחנוך בוגרים (ע"פ מכתבכם עוסק בזה הר"א פליסקין) –
ע"פ הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א נכנסת היא בחוג פעולות המל"ח,
ותכניסוה בתכנית הועד שלכם.

א

ועד הסניפי .. באירופא: אגרות נוספות אליהם – אג"ק חכ"א אגרת ז'תתטו, ובהנסמן
בהערות שם. לקמן אגרת הבאה.
לנסיעת שלוחי המל"ח .. מכאן למחנכם: ראה סה"ש תשי"ח ע' 184 (טבת תש"ח) – להת'
הנוסעים לאירופא). וש"נ.
הר"ד: ה"ר דוד בראַווימאַן.

מ. בנוגע למצות הקהל כפשוטה, הרי מובן, שלא נעשה הדבר
בבת אחת, אלא, ככל מעשה בני אדם, באופן שכל אחד התעסק ופעל
במקומו כדי להתאסף ולהקהל לירושלים, ובירושלים גופא – למקום
שבו קרא המלך את פרשיות התורה. וכן הוא הסדר בפסוק – שלא נזכרו
כולם יחד, אלא תחילה נאמר "הקהל את האנשים", ואח"כ "והנשים",
ואח"כ "והטף", ואח"כ ענין קשה יותר – "וגרך אשר בשערך".

ומזה מובן גם בנוגע להנדרש עתה – שלא תובעים דבר שאי
אפשר לעשותו, להפוך בבת-אחת את כל הענינים מן הקצה אל הקצה,
שהרי "אין הקב"ה בא בטרונאי עם בריותיו"²⁰⁹, אלא רוצים רק שיתחילו
לעסוק בזה בהידור, בהתמדה ושקידה, וכאמור לעיל – מתוך מס"נ,
ומן הקל אל הכבד: "הקהל .. האנשים", ואח"כ "והנשים", ואח"כ
"והטף", ואח"כ "וגרך אשר בשערך".

אבל, צריך לידע, שאימתי מתקיימת ונשלמת המצוה – לא כאשר
מסתפק באנשים בלבד, אלא צריך להקהיל גם את הנשים, וגם את הטף,
וגם "גרך אשר בשערך", ורק אז עומד המלך וקורא את הפרשיות.

וכמו"כ מובן, שגם כאשר יש לו קשיים להקהיל את האנשים, אינו
יכול להסתפק בכך, וכן לאחרי שמקהיל גם את הנשים, אומרים לו
שעדיין אין זה מספיק, אלא צריך להקהיל גם את הטף, וכפי שמוסיפים
מפרשי התורה²⁰⁹, שהכוונה היא לא רק לאלו שהגיעו לחינוך, אלא אם
רק נולד בעולם, ויצא מספק נפל (וכיון ש"ספיקא דאורייתא לחומרא"²¹⁰,
הרי הוא בן קיימא)²¹¹, צריכים כבר להקהיל אותו במקום קדוש.

[וזהו גם מה שדובר כמ"פ²¹² בנוגע לחינוך, שחינוך אמיתי, חינוך
מצליח, הוא – לא כשמתחיל בגיל בר-מצוה, ואפילו לא כשנעשה בן
חמש ובן שש (כשהגיע לחינוך)²¹³, אלא משהתינוק "יודע לדבר אביו
לומדו תורה"²¹⁴ (כפי שמתחיל רבינו הזקן הלכות תלמוד תורה).

ובשביל זה יש צורך להתחיל עוד מקודם לכן – משעה שנולד,
שכבר אז מתחיל ענין החינוך ע"י תליית "שיר המעלות" וכיו"ב, ועד
שמבואר בכ"מ²¹² שחינוך אמיתי מתחיל תשעה חדשים קודם לידת הולד
(כמה חדשים לפני ירידת הנשמה בגוף, וכמה חדשים לפני שמתחיל

209 רמב"ן ואוה"ח וילך שם, יג. גו"א (212) ראה גם תו"מ חל"ט ע' 358. וש"נ.
לפרש"י עה"ת) שם, יב. ועוד. (213) ראה אנציק' תלמודית (כרך טז) ערך
210 ביצה ג, ב. וש"נ. חנוך ס"ג (ע' קסח). וש"נ.
211 ראה מנחת חנוך מצוה תריב. (214) סוכה מב, א. ספרי עקב יא, יט.

אפילו עצם ענין התרקמות הגוף) — ע"י ההנהגה הראוי' של הוריו, אביו ואמו, באופן שיוולד בטהרה ובקדושה, שע"ז יגדל אח"כ ילד שירוו ממנו נחת, נחת אמתית, נחת יהודי ונחת חסידי בכל הפרטים, שכן, כדי שכל זה יומשך בפועל ללא קשיים, ובמדה הכי גדולה ככל האפשר, יש צורך בקידוש אביו ואמו בשעת כו', כמבואר בתניא²¹⁵ שע"ז נמשך לבוש קדוש לנשמת בנו, ועאכו"כ שצריך להיות תחילה ההכנה שע"י הטהרה וכו' וכו', שבזה מתחיל כבר חינוך הילד שנולד.

ומזה מובן גם בנוגע לאמתית הענין ד"הקהל" בנוגע לטף כפי שהוא ברוחניות — עוד לפני שנולד בעולם כפשוטו, אלא מיד כשמתחילה ההכנה והחינוך לזה, ע"י ההנהגה המתאימה של האב והאם המולידים את הבן והבת].

וכן הוא גם בנוגע ל"הקהל" של הקב"ה — שהגאולה היא באופן של קיבוץ גלויות, והרי עצם השם "קיבוץ גלויות" מורה על ליקוט וקיבוץ "אחד אחד"²¹⁶, "אחד מעיר ושנים ממשפחה"²¹⁷ (אע"פ שלאח"ז תהי' הגאולה האמתית והשלימה ברגע אחד).

ובאופן כזה צריכה להיות גם גאולת כל אחד ואחד — כמבואר באגה"ק²¹⁸ שהגאולה הפרטית שכל אחד פודה את נפשו, "פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי"²¹⁹, שהו"ע פדיית נפש האלקית ממאסר הגוף ונפש הבהמית, היא ההכנה לגאולה הכללית של כל הנשמות שבגופים, ועד לגאולת השכינה שנמצאת "בגלותא"²²⁰ — ע"י עבודתו בכל יום בהענין ד"קרוב אליך הדבר מאוד בפין ובלבבך לעשותו", ללקט ולקבץ את המחשבות והדיבורים והמעשים שלו, שיהיו במקום קדוש, על מנת לעשות את כל דברי התורה הזאת.

ויה"ר שיהי' זה בקרוב ממש — החל מאחינו הנתונים במצור ובשבי' כפשוטו, שתהי' פריצת כל בגדרים, ופתיחת כל השערים והדלתות לרווחה, בחסד וברחמים, ובאופן טוב, וטוב הנראה והנגלה, ו"קהל גדול" יצאו משם, שלמים בגופם ובנשמתם, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"²²¹, ועד ש"לא תשאר פרסה"²²², ו"שמחת עולם על ראשם", בתוככי ה"קהל גדול" דכלל ישראל, ע"י קיבוץ כל הגלויות,

(215) ספ"ב.

(216) ישע"י כז, יב. הובא בפרש"י נצבים

וראה מגילה כט, א. ספרי ס"פ מסעי.

(217) ירמ"י ג, יד.

(218) ס"ד.

(219) תהלים נה, יט.

(220) זח"ג סו, סע"א. עה, סע"א. ועוד.

(221) בא יר"ד, ט.

(222) שם, כו.

פתח ביתו מבחוץ"²⁴⁶, והיינו, שהמעיינות יהיו לא רק בפנים, אלא יוכלו להגיע גם ל"חוצה", וכאמור, באופן דמוסיף ו"הולך ואור עד נכון היום"²⁴⁷ — יום הגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון רבינו הזקן בן ד' הבבות (בכא הד' — ג"פ), "ניע זשוריצי כלאָפּצי", "ופרצת", "אבינו מלכנו"].

* * *

מו. קבלתי מכתב מיהודי שכותב, שזוכר, שלפני יותר מחמישים שנה היתה הקביעות די"ט כסלו כמו בשנה זו, וחגגו בליובאוויטש את י"ט כסלו מיום חמישי בלילה עד מוצאי שבת, והי' נקרא "י"ט כסלו הארוך"²⁴⁸.

מסתמא יעשו כן גם כאן, במקומות מסויימים ובמקומות מיוחדים, וכל המרבה הרי זה משובח, אבל, באופן מסודר.

ולהמשיך מר"ה לתורת החסידות ולדרכי החסידות על כל השנה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה — תוספת התמדה ושקידה בלימוד התורה הנגלה והחסידות, ובקיום המצוות בהידור, ובעבודת התפלה, ובהתאם למאמר רו"ל — שיהי' אצל כל אחד הענין ד"העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור",

ועי"ז יומשך בפועל ממש (ללא כ"ף הדמיון), למטה מעשרה טפחים, הענין ד"פדאני לי ולבני מבין אומות העולם"¹⁷¹, בקרוב ממש, ע"י משיח צדקנו.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן את המזונות וכו' עבור התוועדות דיום הש"ק, אח"כ ברך ברכה אחרונה, וטרם צאתו התחיל לנגן הניגון "הושיעה את עמך"].

(248) לשלימות הענין — ראה גם שיחת ש"פ וישב, כ"ף כסלו בתחלתה (לקמן ע'...).

(246) שבת כא, ב.

(247) משלי ד, יח.

הצ"צ בפסקי דינים²⁴² בדברי הרמב"ם²⁴³ "מי שלא למדו אביו חייב ללמד את עצמו כשיכיר" (לא רק "כשיגדיל", אלא עוד משך זמן לפניו: "כשיכיר"), "שמא גם על הקטן יש חיוב מדאורייתא" (אף שנשים פטורות מת"ת); אבל בנדו"ד מצינו חידוש גדול יותר — שאפילו קודם שיכיר, אם רק יכול להיות ה"שכר למביאיהן", שבשביל זה מספיק שנולד בעולם, ישנו כבר החיוב על הטף להשתתף במצות הקהל.

וכשם שהדברים אמורים בנוגע לטף בשנים — כן הוא גם בנוגע לטף בדיעות:

ישנם כאלו שאף שהם מבוגרים בשנים, ועד שיש לו כבר זקן לבן (או שאילו הי' לו זקן, אזי הי' לבן...), אבל בדיעות — הוא עדיין בבחי' טף שאפילו לא הגיע לחינוך עדיין, ואין לו שייכות עדיין לצורת אל"ף, ואפילו לא יודע שחסר לו משהו!

וזהו החידוש — שכאשר ישנה ההתעוררות ד"בבוא כל ישראל ליראות גו", אזי גם הוא מתעורר, ויודע שצריך להשתתף ב"הקהל", אע"פ שלכאורה לא תהי' לו מזה שום תועלת, שהרי אינו מבין אפילו צורת אל"ף, כי אם "ליתן שכר למביאיהם", היינו, שרוצה לעשות נחת רוח ליהודי נוסף, ובגלל זה מניח תפילין, אף שאין לו מזה תענוג ("געשמאק"), ואינו מבין בזה מאומה ("ער ווייסט ניט ווי אַזוי, וואָס און ווען"), אבל בינתיים הוא מניח תפילין!

מה. וזהו החידוש שבמצות הקהל על כל המצוות שבתורה, וכלשון החינוך²⁴⁴ (שהובא בכמה מפרשים) ש"זאת המצוה עמוד חזק וכבוד גדול בדת" (וכפי שמקדים לפניו בנוגע למי שמחסר ומבטל מצוה זו).

וכאמור לעיל, שבנוגע לרוחניות הענינים, ביד כאו"א לקיים זאת עתה, ובפרט בשנה זו,

וכמו"כ אפילו במקום זה, ואדרבה, דוקא במקום זה ישנה היכולת המלאה ללמוד תורה ולקיים מצוות מתוך הרחבה, ומתוך שמחה וטוב לבב, באין כל מפריע,

ולעשות זאת באופן דמוסיף והולך ואור — כמצות ימי חנוכה הבאים לקראתנו לשלום: להוסיף ב"נר מצוה ותורה אור"²⁴⁵, ולהאיר "על

(242) חידושים על הרמב"ם בתחלתו (244) מצוה תריב (כסופה).
(שלט, א). (245) משלי ו, כג.
(243) הלי' ת"ת פ"א ה"ג.

בגאולה האמיתית והשלימה, וכאמור, בטוב הנראה והנגלה, מתוך הרחבה, ובשמחה ובטוב לבב.

* * *

מא. בין הענינים הקשורים עם שמיטה, "במועד שנת השמיטה", ישנו גם ענין הפרוזבול, ומעניני הפרוזבול — שצריך שתהי' לו קרקע²²³. ולכאורה: כיון שלא לכל אחד יש קרקע, א"כ, כיצד יכול כל אחד לעשות פרוזבול?

וא' ההסברות בזה²²⁴ — כמוכא מדברי הגאונים²²⁵, שכל אחד מישראל יש לו קרקע בארץ ישראל, אמה על אמה, כי, אברהם שילם "ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר"²²⁶, וע"פ החשבון של שדה אחוזה, "זרע חומר שעורים בחמישים שקל כסף"²²⁷, נמצא, שקנה שש מאות אלף אמה בארץ ישראל, והנחיל זאת לבניו אחריו, כך, שלכל אחד מששים ריבוא בני"י יש לכל-הפחות אמה על אמה.

ועאכו"כ — אלו שיש להם בארץ ישראל נחלה כפשוטה.

מב. ובנוגע לענינו — בשייכות לשמחת הגאולה של רבינו הזקן, מייסד ומפיץ תורת חסידות חב"ד:

אלו שמסרו נפשם בפועל על לימוד תורתו וקיום מצוותיו והוראותיו, וממשיכים לעשות זאת מתוך מס"נ בחיי יום יום, בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים — הרי הם אלו שנמצאים עדיין שם.

ויש מהם אלו שכבר זכו לפתוח את הדלת והדרך ונמצאים עתה בכפר חב"ד²²⁸, ומסיימים שם את ההתוועדות של שמחת הגאולה של רבינו הזקן, בעל השמחה והגאולה.

ויה"ר שיקויים אצלם "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"²²⁹, "נחלה בלי מצרים"²³⁰, בכל עניני כפר חב"ד, הגשמיים והרוחניים גם יחד,

"ואין מקרא יוצא מידי פשוטו"¹⁸⁰ — התפשטות כפשוטה, באופן שיוכלו לקבל ולקלוט את אחיהם ואחיותיהם וכל קרוביהם העולים משם,

(223) שביעית פ"י מ"ו. גיטין לו, א. קידושין סקמ"ר-קנא.
(224) רמב"ם הלי' שמיטה ויובל פ"ט הי"ט.
(225) חיי שרה כג, טז.
(226) בחוקותי כז, טז.
(227) ראה גם...
(228) ואילך. וש"נ.
(229) שו"ת מהר"ם ב"ר ברוך סתק"ל. ס'
(230) השטרות לר"י ברצלוני ע' 43. אוצר הגאונים
(226) חיי שרה כג, טז.
(227) בחוקותי כז, טז.
(228) ראה גם...
(229) ויצא כח, יד.
(230) שבת קיח, סע"א.

בעגלא דידן, בידיים פתוחות ובלב רחב וביד נדיבה, למטה מעשרה טפחים, בהרחבה למעלה ולמטה ולד' רוחות, ומתוך שמחה וטוב לבב. [כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון הכנה לניגון אדמו"ר הזקן].

* * *

מג. ביציאת מצרים — שעז"נ²³¹ "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", שכך יהי' גם בגאולה העתידה לבוא כאשר קא אתי מר דא מלכא משיחא — הי' הסדר שמשא אמר שירה עם האנשים, ומרים אמרה שירה עם הנשים²³².

ועפ"ז — וגם מצד הענין ד"כל כבודה בת מלך פנימה"²³³ — מובן גם בנוגע לפעולה על הנשים בענין ד"הקהל", שענין זה יכול להיות נפעל ביתר שאת וביתר עוז כשיהי' בדוגמת יצי"מ — ע"י מרים בין הנשים (ומשה בין האנשים).

וענין זה תלוי גם בשתי הסברות בנוגע למצות הקהל כפשוטה — אם זוהי מצוה שמוטלת על בית-דין, שב"ד צריך להקהיל את בני", או שזוהי מצוה שכאו"א מחוייב בה, האנשים והנשים והטף²³⁴. והדעה המכרעת — שאין זו מצוה המסורה לב"ד, אלא כאו"א מחוייב בה, גם הנשים.

ועאכו"כ כשמדובר אודות הטף — הרי איתא בגמרא¹⁹⁰ (והובא בפירוש רש"י על החומש¹⁰⁴, שמזה מובן שזהו פשוטו של מקרא, דרכו של רש"י) "טף למה באין, ליתן שכר למביאייהו", והרי רואים בפועל, שכדי שהבאת הטף תהי' באופן טוב ונקל יותר, הרי זה צריך להיעשות ע"י הנשים, ובמיוחד כשמדובר אודות תינוק הצריך לאמו.

ובפרט ע"פ האמור לעיל (ס"מ) שענין החינוך מתחיל כבר תשעה חדשים קודם לידת הולד, ועוד לפני"ז, בהכנה ע"י מנין הימים כו' (ככל פרטי הענינים שאודותם מדובר במסכתא שבסוף הש"ס) — ענינים שמסורים ונתונים ליד האשה, שהיא עקרת הבית של בית פרטי, בגלל היותה עקרת הבית של כללות בית ישראל שנשען עליהם, כמארז"ל²³⁵ "בזכות נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים", וכדאיתא בספרי קבלה²³⁶ שכך יהי' גם בדור שיכנס לארץ ע"י משיח צדקנו.

ע' 67.

(231) מיכה ז, טו.

(232) מכילתא ופרש"י בשלח טו, כא.

(233) תהלים מה, יד. יל"ש שה"ש רמז תתקצג.

(234) ראה בהנסמן בלקו"ש ח"ט ע' 367 (236) ראה שער הגלגולים הקדמה כ. ל"ת

הערה 41. וראה גם תו"מ ח"ז ע' 64. חכ"ז וסה"ל להאריז"ל שמות ג, ד.

ולכן ישנו תפקיד מיוחד המוטל על נשי ובנות ישראל בכל השנים, ועאכו"כ בשנת הקהל, שהמצוה שבה צ"ל "זהיר טפיי"²³⁷ היא: לאסוף יהודים, קטנים וגדולים, צעירים וזקנים, אנשים ונשים ועד "גרך אשר בשעריך", ולפעול על כאו"א מהם "לעשות את כל דברי התורה הזאת" — בודאי יש מקום חשוב, עיקרי ואחראי לפעולתן של הנשים, הן בנוגע לנשים והן בנוגע לטף, וגם בנוגע להשפעתן על האנשים ועל הגר אשר בשעריך, שגם הם יעסקו בזה.

וזהו הטעם שבמצות הקהל ישנו ענין היוצא מן הכלל — שעם היותה מצוה שהזמן גרמא, מ"מ, גם הנשים חייבות בה²³⁸.

מד. וכמו"כ ישנו חידוש במצות הקהל בנוגע לטף²³⁹:

כלל גדול בתורה — שקטן פטור מכל המצוות. ואעפ"כ, ישנו חידוש גדול ונפלא במצות הקהל שלא מצינו דוגמתו בכל שאר מצוות התורה — שגם הטף חייבים לבוא, וכמשמעות פשוטת לשון הגמרא¹⁹⁰ (אף שבספרי המפרשים לא מתעכבים על זה): "אנשים באים ללמוד, נשים באות לשמוע, טף למה באין כו'" — שכשם שאנשים צריכים לבוא ללמוד, והנשים צריכות לבוא לשמוע, כמו"כ מוטל חיוב כזה גם על הטף (ולא מצינו מ"ד שביאת הטף יש לה גדר אחר), אלא שהפעולה בזה היא בנוגע ל"מביאייהו", אבל הטף הם אלו שפועלים זאת.

ולהעיר, שגם מצות חינוך קשורה עם טף, אבל, אין זו מצוה שמוטלת על הטף, שהרי קטן אינו מחוייב במצוות; מצות חינוך מוטלת על האב, אלא שפעולת האב בקיום מצות חינוך נעשית ע"ז שמחנך את הבן²⁴⁰. ורק מצות הקהל יוצאת מן הכלל, כנ"ל.

והחידוש שבמצות הקהל בנוגע לטף הוא גדול יותר מאשר החידוש בנוגע לנשים — כי בנוגע לנשים יש עוד מצוות שהזמן גרמא שהנשים חייבות בהן, כפי שלמדים בנוגע לכל אחת ממצוות אלו²⁴¹; ואילו בנוגע לטף — החיוב דהקהל הוא יוצא מן הכלל שלא מצינו דוגמתו בכל התורה כולה.

ולהעיר, שבדוגמת זה מצינו גם בנוגע לתלמוד תורה, כפי שמבאר

(237) שבת קיח, ב.

(238) ראה אנציק' תלמודית (כרך י) ערך

ע' 363 ואילך.

(240) ראה אנציק' תלמודית (כרך טז) ערך

חנוך ס"א (ס"ע קסב). וש"נ.

(241) ראה קידושין לד, א ובפרש"י.

הקהל ס"ב (ריש ע' תמה). וש"נ.

(239) בהבא לקמן — ראה גם לקו"ש שם